

6. De Grote strijd: de twee getuigen (Openbaring 11)

Wie Openbaring 11 openslaat en begint te lezen wordt vaak overweldigd door het bijzonder vreemd overkomende relaas. De vele beelden en symbolen maken het er niet makkelijker op. Er allerlei commentaren op naslaan helpt ook niet altijd...

- ✓ Sommigen proberen te achterhalen hoe de tijdgenoten van Johannes dit zouden hebben begrepen in het licht van de gebeurtenissen die zich toen afspeelden. Hierbij wordt ervan uitgegaan dat een bijbelschijver in de eerste plaats een boodschap had voor zijn tijd.
- ✓ Er zijn interpretaties die de twee getuigen letterlijk nemen, als twee individuen die door God zijn gezonden om profetieën uit te spreken en wonderen te verrichten gedurende een specifieke periode in de geschiedenis, niet noodzakelijk in Johannes tijd, mogelijk tijdens de 'eindtijd'.
- ✓ De meeste commentatoren gaan een en ander eerder symbolisch interpreteren. De tijdsaanduidingen die Johannes geeft zouden slaan op periodes van intense beproeving omwille van het bijbels geloof, die wel uitloopt op de uiteindelijke triomf over het kwaad. Wat de twee getuigen betreft lopen de ideeën uiteen (zie verder in deze studie).
- ✓ De traditionele adventistische commentaar combineert symbolische en historische interpretatie, en is vooral gericht op het veroordelen van de Katholieke kerk en vooral het pausdom. De tijd van grote beproeving wordt gesitueerd tussen 538 en 1798 n. Chr.

Het blijft heel moeilijk om historische gebeurtenissen uit Johannes' tijd te vinden die overeenkomen met de verzen uit Openb. 11. Anderzijds is het, ook al wordt het tegendeel beweerd, niet evident om alle verzen, beelden en uitspraken te laten concorderen met onze interpretatie. Bovendien steunen een aantal 'zekerheden' op nogal wat aannames en moet er enigszins gewrongen worden met de geschiedenis. Ook worden eventuele alternatieve bijbelse parallelen genegeerd.

*** In deze studie is het niet de bedoeling om een sluitende interpretatie te geven van Openb. 11. We willen gewoon een aantal beelden en beschrijvingen aangrijpen als springplank om na te denken en te bezinnen over wat voor ons vandaag belangrijk kan zijn. Voor de gespreksgroep zullen wel keuzes gemaakt moeten worden.

1. Is het voor jou belangrijk om een heel precies (en defintief) idee te hebben van wat alle verzen in Openbaring 11 betekenen?
2. Zelf voel ik mij ongemakkelijk wanneer een interpretatie vooral gericht is op het veroordelen van 'anderen', of om steeds weer de fouten (historische en/of actuele) van anderen (lees: Katholieke kerk en pausdom) in de verf te zetten. Hoe gaat u hier mee om?

v. 1,2 : *“Vervolgens kreeg ik een rietstengel als meetstok, met de opdracht: ‘Neem de maten op van Gods tempel en van het altaar, en tel degenen die God daar aanbidden. De voorhof buiten de tempel moet je overslaan. Meet die niet op, want hij is bestemd voor de heidenen, die de heilige stad tweeënveertig maanden lang zullen vertrappen.”*

Ook de profeet Zacharia kreeg de opdracht om te meten (Zach 2). Hij moest opmeten hoe groot Jeruzalem zou worden. Hij kreeg echter de boodschap dat het nieuwe Jeruzalem een 'open stad' moest worden, zonder muren, waar iedereen welkom zou zijn. In Openbaring 11 moeten de tempel en het altaar gemeten worden. Het nieuwe testament gebruikt 2 Griekse woorden voor tempel: HIËRON en NAOS. HIËRON slaat meestal op het hele tempelcomplex met alles erop en eraan. NAOS verwijst meer specifiek naar het binnenste heiligdom of de hoofdruimte van de tempel waar de godheid werd vereerd. Het lijkt erop dat Johannes moest 'meten' wie een ware aanbieder is en wie niet. Dit lijkt bevestigd te worden door de vraag om de aanbidders te tellen. Het einde van vers 2 lijkt dan aan te geven dat die ware aanbidders beschermd zouden worden, of toch minstens een speciaal statuut krijgen.

Voor de tijdsaanduidingen zijn meerdere mogelijkheden, zowel letterlijk als symbolisch. Zie hiervoor het document '[profetische tijdsaanduidingen](#)'.

3. Moeten wij ook 'opmeten' en 'tellen' wie een ware aanbieder is en wie niet? Kunnen of mogen wij dat wel (lees Mat13:24-30!)?
4. 'Jeruzalem een open stad laten zijn' (Zach 2) of 'nauwkeurig meten wie trouw is en wie niet' (Op 11)... Wat spreekt u het meest aan en waarom? Kunnen beide ook samengaan? Wat was Jezus' houding hierin?

v. 3,4 *“Ik zal mijn twee getuigen opdracht geven om te profeteren. Gedurende twaalfhonderdzestig dagen zullen ze dat doen, gehuld in een boetekleed. Zij zijn de twee olijfbomen en de twee lampenstandaards die voor de Heer van de wereld staan.”*

In de Bijbel is twee het aantal dat minimaal nodig is om een betrouwbaar getuigenis te geven (Deut 19:15). Wie zijn die twee getuigen? Heel wat commentatoren doen niet echt een dit niet definitief vast te leggen. In alle tijden, en zeker in moeilijke tijden zoals aangegeven in Openb. 11 zijn mensen nodig die getuigen van het evangelie. Bij de identificatie van de twee getuigen lopen de mening uiteen:

- **He oude en nieuwe testament**, die samen de Schrift – ‘Gods Woord’ vormen. Dit is de traditionele uitleg in onze middens. Wel moeten we weten dat er in Johannes’ tijd nog niet echt sprake was van het Oude en Nieuwe testament. De canon van het O.T. vastgelegd rond het jaar 90 n. Chr. door het concilie van Jamnia. De canon van het N.T. werd geleidelijk aan gevormd in de eerste eeuwen na Christus en uiteindelijk formeel bevestigd op het Concilie van Carthago, in 397 n. Chr.
- **In Zacharia 4** is er sprake van twee olijfbomen en twee kandelaars. Deze verwijzen naar twee ‘gezalfden’: Zerubbabel, de gouverneur van Juda, en Jozua, de hogepriester, die samenwerkten om de tempel van Jeruzalem (en ook het ‘volk’) te herstellen na de ballingschap.
- In Op 11:5,6 krijgen de twee getuigen eigenschappen van **Mozes en Elia** aangemeten: vuur /geen regen / water in bloed + allerlei plagen. Ze worden ook samen genoemd in Mat 17:3 (verheerlijkt op de berg). Maleachi, de laatste profeet van het Oude Testament, spreekt over Mozes en Elia als personen die in de ‘laatste dagen’ nog een rol zouden spelen: *“Houd je aan het onderricht van Mozes, mijn dienaar, aan wie ik op de Horeb regels en wetten heb gegeven die gelden voor heel Israël. Voordat de dag van de HEER aanbreekt, die groot is en ontzagwekkend, stuur ik jullie de profeet Elia, en hij zal ervoor zorgen dat ouders zich verzoenen met hun kinderen en kinderen zich verzoenen met hun ouders. Anders zou ik het land volledig moeten vernietigen.”* (Mal 3:22-24). Bij de meeste commentatoren gaat het dan niet zozeer om hun optreden in persoon, maar om een optreden, handelen en getuigen ‘in de geest van’ Mozes en Elia.
- Andere mogelijke identificaties van de twee getuigen: sommigen zien hen als symbolen van geloof en trouw, die in een tijd van verdrukking standvastig blijven getuigen. Anderen denken aan de kerk en Israël (Rom 11:16-36). Nog anderen schuiven Petrus en Paulus naar voren.

5. Wat lijkt u het belangrijkste: de precieze **identiteit van de twee getuigen** kunnen achterhalen, of bewust zijn van het **belang van getuigen**, ook en misschien vooral in moeilijke tijden?
6. Olijfolie en kandelaars wijzen op **‘lichtdrager’** zijn. Hoe kan ‘licht dragen’ vandaag, in onze huidige maatschappij, er uitzien? Op welk vlak is er ‘licht’ nodig?
7. **Oude en Nieuwe Testament...** allebei nodig? Waarom of waarom niet? Welk van beide spreekt u het meeste aan? Waar hebt u het moeilijk mee?
8. Het studieboekje legt zeer de nadruk op het feit dat **de Schrift eeuwenlang in verdrukking** was. Daarbij wordt vooral gewezen naar de rol van de Katholieke Kerk en de paus tijdens de middeleeuwen. Het klopt natuurlijk dat de Bijbel lange tijd een verboden boek was, en dat traditie, rituelen en dogma’s de plaats van de Bijbel innamen. Hoe evalueert u echter de manier waarop in onze kringen wordt omgegaan met de Schrift? Bestaat bij ons ook het gevaar dat de invloed van leerstellingen en traditie te groot is of wordt?
9. Getuigen in de geest van **Mozes en Elia**... Wat stelt u zich daarbij voor? Welke eigenschappen van deze bijbelfiguren lijken u belangrijk in dit opzicht? En wat als we Maleachi 3 erbij halen: daar wordt Mozes verbonden met onderricht (TORAH), regels en wetten, en Elia wordt twee keer gelinkt aan ‘verzoening’...
10. Ze profeteren (= spreken in naam van God) gehuld in **een boetekleed**. Dit stond symbool voor diep verdriet en rouw of voor oproep tot bekering. Wat maakt u diep verdrietig in de wereld, de maatschappij, de kerk vandaag? Waar is bekering nodig, en wat betekent bekering dan precies?

V. 5,6 *“Als iemand hun kwaad wil doen, komt er vuur uit hun mond, dat hun vijanden verteert; op die manier zal iedereen die hun kwaad wil doen moeten sterven. Zij hebben de macht om de hemel te sluiten, zodat er geen regen valt zolang zij profeteren. Ook hebben ze de macht om water in bloed te veranderen. Verder kunnen ze de aarde treffen met alle mogelijke plagen, zo vaak ze maar willen.”*

Tegenstanders, aanvallers van de getuigen worden gestraft en moeten het met de dood bekopen. Dit kom je tegen zowel in het verhaal van Mozes als van Elia.

Een commentaar die ik eerder toevallig tegenkwam vond ik heel interpellierend: “Deze handelwijze maakt wel duidelijk dat het een totaal andere tijd is dan die waarin wij nu leven. In plaats van onze tegenstanders te verteren die ons willen benadelen als wij getuigen van onze Heer, moeten wij hen zegenen. De Heer berispt Johannes en Jakobus als zij voorstellen om vuur van de hemel te laten neerdalen op een dorp van Samaritanen omdat Hij daar niet welkom is.” (Lk 9:52-56) Dit sluit aan bij wat Jezus zei in zijn Bergleer: “Ik zeg jullie: heb je vijanden lief en bid voor wie jullie vervolgen, ⁴⁵alleen dan zijn jullie werkelijk kinderen van je Vader in de hemel. Hij laat zijn zon immers opgaan over goede en slechte mensen en laat het regenen over rechtvaardigen en onrechtvaardigen.” (Mt 5:44)

11. Bespreek samen bovenstaande commentaar over een **zegenende versus vervloekende houding** naar tegenstanders toe. Wat kan dit concreet betekenen voor ons?

12. Eigenlijk lezen we weinig over de inhoud van hun boodschap, er wordt meer gezegd over hun ‘werken’. Hoe is dat met ons? Waar spreken anderen over als ze het over ons hebben? Over **wat wij zeggen of over wat wij doen**? En is dat dan in positieve of in negatieve zin?

13. Als we er van uitgaan dat de twee getuigen het oude en nieuwe testament zijn, de Schrift dus: is het mogelijk om **de Schrift op een positieve en een negatieve manier gebruiken**? Hoe kan dat er dan uitzien?

v. 7 Er wordt strijd gevoerd tegen de getuigen en uiteindelijk worden ze ter dood gebracht.

v. 8 In deze context wordt Jeruzalem vermeld (niet expliciet, wel ‘de grote stad, waar ook hun Heer gekruisigd is’). De stad wordt vergeleken met Egypte en Sodom. Dit duidt op zwaar moereel en geestelijk verval: Sodom vanwege haar flagrante ongestuurdheid en verdorvenheid (Gen 13:13; Gen 18 & 19), Egypte vanwege de polytheïstische afgoderij en haar verdrukken van Gods volk (slavernij).

v. 9 De twee getuigen zijn gedood. Het ‘succesvolle’ optreden van het beest wordt aan de hele wereld getoond.

v. 10 “*De mensen die op aarde leven juichen om de dood van de twee profeten, en opgetogen sturen ze elkaar geschenken, want die profeten waren een grote kwelling voor hen geweest.*” Vreugde omdat de getuigen (zij die getuigen in de geest van Mozes en Elia / vreugde om het uitschakelen van de Schrift / ...).

Het Griekse woord voor getuige, MARTUS, en voor getuigenis, MARTURIA, de idee van ‘martelaar’ op (MARTYR in het Engels en Frans), wat in vers 7 ook beschreven wordt.

14. Moet trouw getuigen altijd gepaard gaan met **vervolging** (of minder sterk: met negatieve reacties)? Kun je dat ook zelf uitlokken door de inhoud van je getuigenis of manier waarop je getuigt?

15. Kan een bijbels of evangelisch getuigenis echt **een kwelling** zijn voor mensen? Zo ja, waarom of op welke manier? Zou het niet belangrijk zijn om manieren te vinden dat het niet ervaren wordt als een kwelling?

16. Vind je dat de etiketten **Sodom en Egypte** ook van toepassing op onze maatschappij vandaag? En aangezien er (impliciet) sprake is van Jeruzalem: ongestuurdheid, verdorvenheid en onderdrukking (‘slavernij’) in het kader van kerk en godsdienst?

17. ‘**Getoond aan de hele wereld...**’ Vandaag zouden we kunnen denken aan toegestroomde verslaggevers die via internet, televisie en satelliet zowat alles wat gebeurt tonen in woord en beeld. Ook is het zo dat de massamedia een grote rol spelen in de vorming van de gedachten van de mens. Iemand zei het zo: “Je ziet vandaag een generatie opgroeien die niet door ouders wordt opgevoed, maar door de media.” Reactie?

v. 11-13 “*Maar toen de drie-en-een-halve dag voorbij waren, voer er een levensgeest uit God in hen en kwamen ze weer overeind. Iedereen die hen zag werd doodsbang. ¹²Er klonk een luide stem uit de hemel, die tegen hen zei: ‘Kom hierboven.’ Toen stegen ze in de wolk op naar de hemel, voor het oog van hun vijanden. ¹³Op dat moment kwam er een zware aardbeving, die een tiende deel van de stad verwoestte. Zevenduizend mensen werden door de aardbeving gedood, de rest werd door vrees bevangen en begon de God van de hemel eer te bewijzen.*”

De algemene betekenis zou kunnen zijn dat het evangelie (het goede / God) uiteindelijk altijd overwint. Je zou ook kunnen denken aan Ezechiël 37 waar dorre doodsbeenderen door Gods RUACH (geest, wind, levensgeest) weer tot leven worden gewekt. Wat die aardbeving betreft en die 7000 slachtoffers tasten de commentatoren in het duister. Wel wordt gewezen op de omgekeerde parallel met het verhaal van Elia in 1 Kon 19, waar God erop wijst dat er nog 7000 getrouwen zijn.

18. “*De rest werd door vrees bevangen en begon de God van de hemel eer te bewijzen.*” Het woord ‘vrees’ is EMFOBOS (cf. ‘fobie’), in angst gedompeld, doodsbang. Wat is de waarde van ‘bekering’ puur uit angst? Is het goed om in ons getuigenis gebruik te maken van angst (bv. voor het oordeel)?

